

(Данас, 2.7.2011)

Изненадило ме је хапшење Ратка Младића, 26. маја. Нисам могла да поверујем. Стегла сам обе песнице, као да га држим у шаци. Потом ми се отео уздах олакшања.

А онда сам чула говор председника Бориса Тадића. За њега, хапшење представља затварање тамне стране наше историје и скидање љаге над Србима, која траје две деценије. Није поменуо многе друге починиоце геноцида или одговорност Србије за те злочине. Ухватио ме страх да опет испуштамо прилику да отворимо болну и неопходну дебату о прошлости. Једном нам се догодило да се цела Србија нашла на страни „туђих“ жртава, а против „наших“ починилаца злочина. То је било у јуну 2005. године, када је јавност видела видео снимак стрељања шесторице Муслимана из Сребренице. По први пут, јавност у Србији могла је да види непобитан доказ о умешаности Србије у масакр 7.000 Муслимана у Сребреници.

Власт је брзо реаговала дистанцирањем државе од одговорности за масакр. Полиција је у току ноћи ухапсила пет припадника јединице Шкорпиона, а власт их је сутрадан прогласила криминалном групом, демантујући сваку везу са институцијама Србије. На суђењу, суд је одбацио као непоуздано сведочење мајки и деце стрељане шесторице Муслимана. Нема доказа, закључио је суд, да су шесторица стрељаних, заробљеници из Сребренице. Та пресуда је љага над свима нама. Младићевим хапшењем не можемо је опрати. Хапшење Ратка Младића донело је олакшање породицама жртава масакра у Сребреници. Хашки трибунал је добио признање успешног заступника међународне правде. Србија има добре изгледе за чланство у Европској заједници. Власт Србије је уверила свет да јој је важнија европска будућност од хероја прошлости.

Ја још увек нисам сигурна да се Србија одрекла Младића и других генерала, који су одговорни за геноцид у Босни. Симпатије које су представници државе и медији показали према Младићу је још једна наша срамота. Заменик тужиоца нудио му је јагоде. Испуњена му је жеља да га посети министар здравља и председница парламента, као и да обиђе ћеркин гроб. Цела Србија је била информисана о његовој исхрани у притвору, и да је у Хаг отишао у оделу које је носио на венчању сина. Имао је третман звезде.

Пише: Наташа Кандић
субота, 02 јул 2011 17:48

Такво улагивање одговорнима за најтежа кривична дела је опасно у регији где ране рата још увек нису залечене. Национализам је још увек јак у Босни, Хрватској, Косову и у Црној Гори, понекад се чини јачим него за време ратова који су распарчали Југославију у деведесетим годинама.

Недавно су у Хрватској, политичари, медији, црква и цивилне групе протестовале против пресуде Хашког трибунала, изречене двојици хрватских генерала, која доводи у питање званичну хрватску интерпретацију рата. Они су признали да су се у августу 1995. године десила нека убиства, али поричу да је некадашњи државни врх Хрватске, са Фрањом Туђманом на челу, одговоран за планирање етничког чишћења Срба.

У очима бошњачког политичког естаблишмента и породица жртава, правда за жртве геноцида и етничког чишћења биће задовољена ако Србија и лидери босанских Срба признају своју одговорност и улогу у геноциду. Вође босанских Срба, међутим, негирају да се он уопште десио и такође захтевају да више Бошњака буде процесуирано за ратне злочине.

Слично томе, мало тога се променило на Косову. Јавност не прихвата суђења командантима бивше Ослободилачке војске Косова. У Црној Гори, суд је пресудио да полицајци који су предали муслиманске избеглице снагама босанских Срба у мају 1992. године нису криви за ратни злочин - што је шамар породицама жртава.

Региону очајнички треба поштена дебата о прошлости. То је једини пут да се признају све жртве и да се зауставе лажи које причамо о себи и о другима. Породице жртава, 1.600 невладиних организација, ветерани и представници верских заједница потписали су иницијативу за оснивање Регионалне комисије која би направила регистар жртава, укључујући и погинуле војнике, полицајце, добровољце и оне који су били жртве етничког чишћења.

Овог месеца ће захтев да се успостави ова комисија бити предат председницима свих земаља наследница бивше Југославије. Ако буде усвојена, она ће означити крај старе балканске праксе остављања жртава безименим. Можемо се само надати да ће она спрати мрље прошлости једном и заувек.

Срамотно испољавање симпатија према генералу Ратку Младићу

Пише: Наташа Кандић
субота, 02 јул 2011 17:48

Извршна директорка Фонда за хуманитарно право; текст је објављен у „Њујорк тајмсу“